

DIAGNÓZA: DEMENTIA SALINA

Mnohí ľudia, osobitne v Banskej Bystrici, nadávajú na zimu. Prečo asi? Veď k zime patrí toľko kúziel: neopakovateľná atmosféra Vianoc, oslavy konca roka, radosť detí pri stavbe snehuliaka, zimné športy, prechádzky zasneženou krajinou na bežkách... No zima je pre človeka aj záťažovým obdobím - organizmus nedostáva toľko čerstvého ovocia a zeleniny, ani slnka. Dôsledkom je zvýšený výskyt chorôb dýchacích ciest, chrípky a pod. Banskobystričanom však „okoreňuje“ a zhnusuje zimu ďalšia, pre toto mesto charakteristická choroba - dementia salina. Solné šialenstvo...

V posledný deň roka 1996 som sa vybral do centra mesta doplniť si nevyhnutné zásoby. Ráno začal poletovať sneh. Žiadna fujavica, iba mierne sneženie. I to však stačilo na to, aby záchvat opäť prepukol. Na dlažbe bola asi len centimetrová vrstva snehu, „borci“ na rotačných rozhadzovačoch však už boli v akcii. Krúžili a behali po námestí i priľahlých uliciach, ktoré posýpali bohatou „vianočnou“ nádielkou... soli. Pretože sneženie za chvíľu prestalo, na niektorých miestach bolo doslova viac soli ako snehu! Hoci je soľ tiež biela, v styku so snehom, kolesami áut a s podrážkami našich topánok vytvára na uliciach

odpuzdujúcu kašovitú brečku, ktorá mení zimnú poéziu na slasnú nočnú moru!

Detstvo som prežil na Kollárovej ulici. Dobre si pamätám na idylické zimy 70. rokov. Napriek bohatej nádielke snehu vtedy (vraj za totalitu!) boli cesty vždy pojazdné vďaka snehovým frézam a pluhom. Aj dnes, za demokracie (?), sa pri zimnej údržbe ciest na mnohých miestach používajú pluhy a fyzikálny posypový materiál (drobný štrk). Tak je to napríklad aj v oblasti Čierneho Balogu, Sihly a Drábska. Preto je zima v tejto rázovitej oblasti Slovenska skutočne zimou. Banskobystričania už na ozajstnú zimu skoro zabudli. Už dlhšiu dobu ich každoročne - alebo skôr každozimne - prenasleduje a sužuje solné šialenstvo, ktoré je pritom financované z ich daní!!!

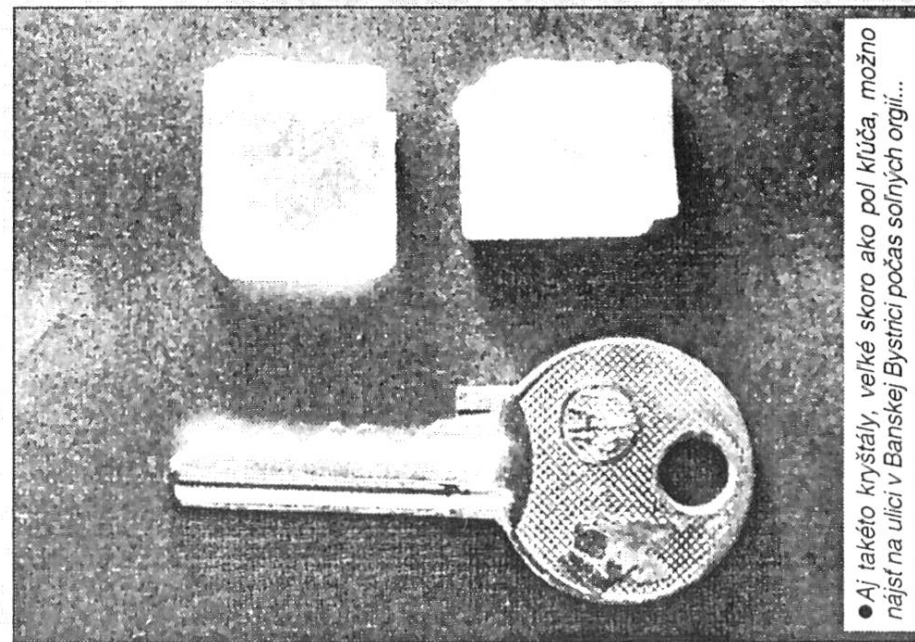
Nie som nepriateľom soli. Soľ, presnejšie chlorid sodný (NaCl), je zlúčenina v prírode rozšírená, potrebná dokonca aj pre správne fungovanie organizmu živočíchov i človeka. Na uliciach však prispieva k zvýšenému chemickému opotrebeniu podvozkov áut, pneumatík i obuvi, čo každoročne spôsobuje v rámci Slovenska ťažko vyčísliteľné škody! Soľ je navyše splachovaná do pôdy, kde spôsobuje pomalé a málo preskúmané,

ale o to nebezpečnejšie zmeny chemizmu a pôdnej mikroflóry, ktoré môžu viesť k podstatnému zníženiu úrodnosti pôdy, čo sa už aj v praxi na niekoľkých lokalitách potvrdilo. Nevadí. V Banskej Bystrici už pár snehových vločiek stačí na spustenie záchvatu solného šialenstva. Čo na tom, že vo viacerých volebných programoch pred poslednými komunálnymi voľbami bola zmienka o „obmedzení chemického posypu ciest v zime“. Sľuby

sa sľubujú a... solní magnáti sa radujú!

Keď najbližšie uvidíte solného borca vystrájať na solnom stroji, pomyslite si na jednu slovenskú rozprávku - soľ nad zlato. V Banskej Bystrici by sa však mala deťom čítať opravená verzia - soľ nad zdravý rozum...

VALERIÁN FRANC
(Autor je vysokoškolským učiteľom biológie)
Foto: IVAN JANČOK ml.

● Aj takéto kryštály, veľké skoro ako pol klúča, možno nájsť na ulici v Banskej Bystrici počas solných orgii...